

Schoon Water

'Schoon Water' tips in
grondwaterbeschermingsgebieden

Verhardingen en openbaar groen

Verschillende mogelijkheden van chemievrij beheer

Voor chemievrij onkruidbeheer op verhardingen, zijn er verschillende mogelijkheden:

De **WAVE** spuit bijna kokend water op het onkruid. Het hete water werkt diep door in de plant, zodat het bovengrondse deel en de wortel afsterven.

Hete lucht: De plant wordt langs alle zijden bestookt met hete lucht. De onkruidresten verschroeien en vergelen eerst en verdwijnen dan langzaam.

Borstelen geeft als onkruidbestrijdingsmethode snel resultaat. Maar omdat wortels achterblijven treedt relatief snel hergroei op. Naast onkruid wordt bij het borstelen ook zwerfvuil, stof en zand verwijderd.

Branden: Door de vlam worden onkruiden korte tijd verhit waardoor celwanden barsten en onkruiden verdorren. De bovengrondse plantendelen en zaden gaan dood.

Barometer Duurzaam Terreinbeheer

De Barometer Duurzaam terreinbeheer (BDT) is een antwoord op de verontreiniging van de openbare ruimte tengevolge van beheeractiviteiten. Bij dit beheer worden door veel beheerders namelijk milieubezwaarlijke methoden en middelen gebruikt. Te denken valt aan gebruik van bestrijdingsmiddelen, minerale meststoffen, coatings, etc. Er zijn ook esthetische componenten. Zo is bijvoorbeeld het zwerfafvalbeheer opgenomen in de Barometer. Door de brede aanpak staat het hoogste niveau van de barometer garant voor een werkelijk schone stad.

Er zijn drie niveaus: Het hoogste niveau, Goud, vraagt aandacht voor een groot aantal milieuaspecten. Het middelste niveau Zilver is gericht op chemievrij beheer. Bij niveau Brons is toepassing van chemische middelen alleen volgens de DOB-methode toegestaan. Dit niveau is niet relevant voor Schoon water gemeenten.

Bladel 'gouden' gemeente

De gemeente Bladel heeft het certificaat Goud op de Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Huub Willems, opzichter bij de gemeente Bladel:

"De overstap naar chemievrij beheer was niet zo'n moeilijke keuze voor ons. In het openbaar groen was het simpelweg niet nodig om bestrijdingsmiddelen te gebruiken. Midden jaren '80 zijn we begonnen met het afbouwen van bestrijdingsmiddelen op de verhardingen, en sinds eind jaren '80 gebruiken we helemaal geen chemische bestrijdingsmiddelen meer. Op de verhardingen was het wel even zoeken naar de juiste methode van chemievrij beheer. In de gemeente Bladel hebben we 9 kilometer aan historische kasseienwegen. Hier zijn we compleet overgegaan op de hete lucht methode. Dat werkt prima en kost een stuk minder brandstof en geeft zo dus ook minder uitstoot en is goedkoper."

Onkruid in openbaar groen

Na de intrekking van Casoron is er geen breedwerkend middel meer beschikbaar voor onkruidbestrijding in openbaar groen. Een paar chemievrije tips:

- Plant soorten die zich snel sluiten, waardoor onkruid geen kans krijgt.
- Zorg voor optimale voedingscondities van de teeltaarde; gebruik organische mest of micro-organismen.
- Voorkom chemische onkruidbestrijding. Bedenk dat de middelen ook voor de te beheren beplanting schadelijk zijn.
- Vaker snoeien, waardoor het plantvak niet helemaal kaal wordt, is voordeliger dan een vak rigoureus afzetten. Een kaal vak vraagt om een onkruid-explosie.

De kosten van niet-chemisch beheer

Voor **groenbeheer** is het onderhoud doorgaans niet duurder wanneer met de inrichting van beplantingen en het kiezen van sortiment rekening wordt gehouden met de beheermethode. De kwaliteit van de beplantingsvakken bij het achterwege laten van onkruidbestrijdingsmiddelen is beter en de beplanting functioneert langer. Wanneer u bestaande beplanting zonder bestrijdingsmiddelen wil gaan beheren heeft u in de beginfase te maken met meerkosten. Het is verstandig een omvormingsbudget te genereren voor omvorming van het groen gedurende een aantal jaren. Een deskundig bureau kan u hiermee verder helpen. Er is namelijk ook werk met werk te maken en er zijn inderdieneffecten.

Onkruiden op **verhardingen** kunnen heel goed met niet-chemische methoden bestreden worden. De kosten van niet-chemische onkruidbestrijding komen steeds dichterbij de kosten van chemische bestrijding te liggen. Veel hoveniersbedrijven bieden inmiddels verschillende niet-chemische methoden aan: o.a. onkruidbranders, borstelmachines en de WAVE-methode (heet water). Door het onkruid te branden of borstelen komen er geen bestrijdingsmiddelen in het water terecht en blijft dit een schone bron voor ons drinkwater. Op de Schoon Water website (www.schoon-water.nl) vindt u adressen van hoveniers die chemievrij beheer aanbieden.

Gemeente Oss heeft certificaat 'Zilver', ambitie voor 'Goud'

Als eerste gemeente in Nederland is Oss op het zilveren niveau gecertificeerd op de BDT. Belangrijke reden is de voorbeeldfunctie van de gemeente. Nina van Schagen, beheerder groen, water en ecologie van gemeente Oss: *"Gezien de nadelige effecten van chemische middelen op het milieu, hebben we besloten om onkruidbestrijding in het groen en op verhardingen chemievrij aan te pakken. Vanaf januari 2009 hebben we het chemisch bestrijden zoveel mogelijk tot een minimum weten te beperken. In 2008 zijn we als gemeente gestart met de WAVE techniek. In 2009 werd 80% van de onkruidvrij te houden verhardingen met de heetwatertechniek behandeld. Bovendien wees monitoring uit dat het onkruidbeeld ruim voldeed aan de door de gemeente gestelde eisen. De verhardingen zagen er netjes uit."*

De gemeente Oss heeft het terreinbeheer uitbesteed. De gemeentelijk gebiedsopzichters voor openbaar groen sturen nu de aannemer op een andere manier aan. In plaats van standaard 2 à 3 rondes per jaar te maken zoals voorheen met de DOB-methode [chemisch onkruidbeheer], wordt nu gewerkt met een beeldbestek. Zodra het beeld niet voldoet, wijzen ze de aannemer hierop.

Wat is het voordeel van certificering 'Goud' op de Barometer Duurzaam Terreinbeheer?

Huub Willems, gemeente Bladel: *"De BDT gaat uiteraard niet alleen over onkruidbeheer maar is veel breder. Hierin wordt bijvoorbeeld ook gekeken naar zwerfvuil, hondenpoep en het gebruik van meststoffen. Wij krijgen bijna geen klachten van bewoners en er is juist veel waardering voor dat alles er zo netjes bij ligt. Ten tweede geeft het een stukje bewustwording en activeert het de bewoners om hun eigen omgeving milieuvriendelijk schoon te houden. Zo werkt het dus twee kanten op."*

Milieumeetlat

Mocht toch beperkte inzet van chemische middelen plaats vinden, kies dan middelen met de laagste milieubelasting. U kunt de milieubelasting van onkruidbestrijdingsmiddelen vergelijken op:

<http://milieumeetlat.nl>.

Kies de juiste dosering, toedieningstechniek en weersomstandigheden (wind, zon, neerslag).

Welke gemeenten werken al chemievrij? Eindhoven, Bladel, Den Bosch, Haaren, Oss, Lith (Oss).

Colofon

Deze tipkaart is gemaakt in het kader van het project *Schoon Water voor Brabant* dat tot doel heeft het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden in Noord-Brabant terug te dringen. Het project loopt in elf grondwaterbeschermingsgebieden: Waalwijk, Helvoirt, Nuland, Macharen, Vessem, Budel, Roosendaal, Bergen op Zoom, Aalsterweg, Helmond en Lith.

Voor meer informatie en advies kunt u terecht bij Jan Hekman (EcoConsult) E j.hekman@ecoconsult-gmm.nl T 0313-420066.

Voor algemene vragen over het project: CLM: projectleider Peter Leendertse: E pele@clm.nl T 0345-470751; Provincie Noord-Brabant: Andrea Almasi: E aalmasi@brabant.nl T 06-18303442; Brabant Water: Sandra Verheijden: E sandra.verheijden@brabantwater.nl T 073-6838514

'Schoon Water voor Brabant' is een stimuleringsproject van Provincie Noord-Brabant, Brabant Water, Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO), Overlegplatform Duinboeren, Waterschappen Aa en Maas, De Dommel, Brabantse Delta en Rivierenland. CLM, DLV Plant, Eco Consult, ClimateChanCe, PRI en PPO verzorgen de uitvoering van het project.